

Co-funded by
the European Union

Learning by
Escape Rooms:

experiencing
Financial Literacy

for Adults

Project number: 2022-1-PL01-KA220-ADU-000087033

WP2-A2.1 Έρευνα πεδίου για τον εντοπισμό των αναγκών, των προκλήσεων και των προβλημάτων των ενηλίκων στην εκμάθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού

Executive Summary

2023

fb

finance & banking

Associazione
per lo sviluppo organizzativo
e delle risorse umane

**Co-funded by
the European Union**

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το παρόν έγγραφο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Έρευνα πεδίου για τον εντοπισμό των αναγκών, των προκλήσεων και των προβλημάτων των ενηλίκων στην εκμάθηση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού

Η έρευνα πεδίου που διεξήχθη είχε ως πρωταρχικό στόχο την απόκτηση μιας ολοκληρωμένης κατανόησης των ειδικών αναγκών και προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ενήλικες από αγροτικές ή απομακρυσμένες περιοχές σε σχέση με τον οικονομικό αλφαριθμητισμό. Για να επιτευχθεί αυτό, εφαρμόστηκε μια καλά δομημένη μεθοδολογία, η οποία περιελάμβανε τη χρήση ομάδων εστίασης και συνεντεύξεων. Οι συγκεκριμένες ερευνητικές τεχνικές επέτρεψαν τόσο τη διεξαγωγή διεξοδικών συζητήσεων όσο και την ανάλυση του θέματος από τις διάφορες οπτικές γωνίες όλων των ενδιαφερόμενων μελών, όπως των ενηλίκων με χαμηλό χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, των εμπειρογνομόνων στην εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, των ειδικών στον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό και συνεργαζόμενων εταιρών. Η αρχική δραστηριότητα, Α2.1, σχεδιάστηκε με συγκεκριμένο σκοπό ώστε να αναγνωρίσει τις ανάγκες, τις δυσκολίες και τα ζητήματα που σχετίζονται με τον οικονομικό αλφαριθμητισμό μεταξύ των ενηλίκων που ζουν σε αγροτικές ή απομακρυσμένες περιοχές. Οι ομάδες εστίασης και οι συνεντεύξεις λειτούργησαν ως σημείο αναφοράς για τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, να εκφράσουν τις προκλήσεις τους και να συζητήσουν την κατανόησή τους για τον οικονομικό γραμματισμό. Αυτές οι πληροφορίες αποτέλεσαν τη βάση για τα επόμενα βήματα της ερευνητικής διαδικασίας και αποτέλεσαν κίνητρο για τον σχεδιασμό ενός εικονικού δωματίου διαφυγής, το οποίο θα βοηθούσε στη βελτίωση του αλφαριθμητισμού μέσω της εκπαιδευτικής παιχνιδοποίησης.

Στην αρχή των συναντήσεων, οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι οικονομικές γνώσεις της ομάδας στόχου διέφεραν ανάλογα με τη χώρα και την ηλικία των συμμετεχόντων. Ωστόσο, όλοι οι συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης ανέφεραν την ανάγκη να διευρύνουν τις οικονομικές τους γνώσεις. Σημαντικά σε όλες τις χώρες (PL, ES, MT, PT, IT, EL, SE), η εκπαιδευτική παιχνιδοποίηση αξιολογήθηκε ως πολύτιμο εργαλείο για την ενίσχυση της κατανόησης των οικονομικών θεμάτων. Παρακάτω παρατίθενται τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν από τη μελέτη των ομάδων εστίασης που διεξήχθη σε 7 χώρες εταίρους:

- - Η έρευνα σε ομάδες εστίασης αποσκοπούσε στον εντοπισμό των αναγκών και των σημαντικών ζητημάτων που σχετίζονται με τον οικονομικό αλφαριθμητισμό μεταξύ των ενηλίκων που ζουν σε αγροτικές ή απομακρυσμένες περιοχές. Τα ευρήματα διέφεραν από χώρα σε χώρα και περιλάμβαναν την έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με την οικονομική απάτη, την ανάγκη κατανόησης οικονομικού προϋπολογισμού, τη σκιαγράφηση της ανάγκης για οικονομικά κεφάλαια έκτακτης ανάγκης, την εφαρμογή της κατανόησης του κινδύνου και τον προγραμματισμό για συνταξιοδότηση ή για μακροπρόθεσμες αποταμιεύσεις.
- - Όσον αφορά την οικονομική απάτη, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την έλλειψη ευαισθητοποίησης και εντόπισαν την ανάγκη προστασίας των προσωπικών πληροφοριών κατά τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών. Επιπλέον, στη Μάλτα και την Πορτογαλία, οι ερωτηθέντες επεσήμαναν την ανάγκη για αυξημένη ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση σχετικά με την πρόληψη της οικονομικής απάτης. Στην Ελλάδα, την

Ιταλία, την Πολωνία και την Ισπανία, οι απάτες phishing και οι επιθέσεις κακόβουλου λογισμικού προσδιορίστηκαν περαιτέρω ως θέματα ενδιαφέροντος.

- - Όσον αφορά τον προϋπολογισμό και τα ταμεία έκτακτης ανάγκης, οι εταίροι ανέφεραν σημαντική την ικανότητα κατανόησης του σχεδιασμού των προϋπολογισμών των νοικοκυριών, τη δημιουργία ενός οικονομικού μαξιλαριού, τη βελτίωση των δημοσιονομικών αποφάσεων και τη συνολική ανάγκη αύξησης των γνώσεων σχετικά με το θέμα του προϋπολογισμού και των ταμείων έκτακτης ανάγκης.
- - Όσον αφορά τον κίνδυνο και την ανταμοιβή, οι συμμετέχοντες τόνισαν την προτίμησή τους για επενδύσεις σε επιχειρηματικές δραστηριότητες καθώς επίσης ανέφεραν πως επικρατεί έλλειψη γνώσεων σχετικά με τους παρόχους / προϊόντα ασφάλισης. Παράλληλα, εξέφρασαν τις ανησυχίες τους για το παροδικό κλείσιμο τραπεζικών υποκαταστημάτων και φορολογικά ζητήματα, καθώς και την έλλειψη εμπιστοσύνης στα χρηματοοικονομικά εργαλεία που παρέχουν οι τράπεζες.
- - Μια ακόμα κρίσιμη ανησυχία ήταν ο σχεδιασμός για τη συνταξιοδότηση καθώς και οι μακροπρόθεσμες αποταμιεύσεις. Οι ερωτηθέντες έδειξαν ενδιαφέρον σχετικά με θέματα που αφορούν τη μελλοντική οικονομική τους ευημερία σε σχέση με τα επενδυτικά προϊόντα. Για παράδειγμα, εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους να μάθουν περισσότερα για τους φόρους που σχετίζονται με τον επαγγελματικό τους τομέα ή, γενικότερα, να βελτιώσουν τις γνώσεις τους σχετικά με το πώς η δημοσιονομική και νομισματική πολιτική επηρεάζει τις αποταμιεύσεις και τα κέρδη.

Με βάση τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με τους εμπειρογνώμονες, συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικά με τις συστάσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αφορούν την ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων των ενηλίκων που προέρχονται από αγροτικές περιοχές. Οι απόψεις των εμπειρογνώμωνων σκιαγραφήθηκαν με τη χρήση ενός εικονικού δωματίου διαφυγής ως ψηφιακού εργαλείου μάθησης. Επιπλέον, η έρευνα δημιούργησε δεσμούς με βασικούς ενδιαφερόμενους και εμπειρογνώμονες που μπορούν, σε μεταγενέστερο στάδιο, να βοηθήσουν στην υποστήριξη της αξιοποίησης και της ανάπτυξης του έργου. Τα ευρήματα αυτά περιλαμβάνουν:

- Οι ενήλικες με χαμηλό οικονομικό αλφαριθμητισμό στις αγροτικές περιοχές στερούνται κατάλληλης ενημέρωσης για τα κυριότερα οικονομικά θέματα. Μερικά από τα θέματα που εντοπίστηκαν περιλάμβαναν τη διαχείριση του οικιακού οικονομικού προϋπολογισμού, τις επενδύσεις, την ασφάλιση, την εκτίμηση οικονομικού κινδύνου, τον προγραμματισμό συνταξιοδότησης, την πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους και την κατανόηση των χρηματοδοτικών εργαλείων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- - Συστάσεις για να μπορέσουν οι ενήλικες με χαμηλό οικονομικό αλφαριθμητισμό να λάβουν ορθές αποφάσεις: Οι εμπειρογνώμονες πρότειναν διάφορα μαθήματα οικονομικής κατάρτισης, ανέφεραν την κρισιμότητα δημιουργίας εκπαιδευτικών κέντρων από τις τοπικές αρχές, μίλησαν για την ευαισθητοποίηση που θα ήταν χρήσιμο να υπάρχει σχετικά με την κατανόηση των οικονομικών εγγράφων ή διαδικασιών, την εξάλειψη του ψηφιακού χάσματος μέσα από την παροχή ψηφιακών εργαλείων και την πρόσβαση στο διαδίκτυο σε συνδυασμό με την κατάρτιση σε χρηματοοικονομικές δεξιότητες.
- - Προκλήσεις/προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσουν ενήλικες με χαμηλό οικονομικό αλφαριθμητισμό στις διαδικασίες ανάπτυξης των ψηφιακών δεξιοτήτων: Οι προκλήσεις που περιγράφηκαν περιλάμβαναν χαμηλά κίνητρα, περιορισμένη

πρόσβαση σε υποδομές και εξοπλισμό, υψηλό κόστος εξοπλισμού, έλλειψη καθηγητών και παραδείγματα εφαρμογών στην καθημερινή ζωή.

- - Ευκαιρίες από την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων για ενήλικες με χαμηλό οικονομικό αλφαριθμητισμό: Οι εμπειρογνώμονες έχουν τονίσει τα πιθανά πλεονεκτήματα από τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων για αυτή την ομάδα. Τα οφέλη αυτά περιλαμβάνουν τη μείωση του ψηφιακού αποκλεισμού, τη δυνατότητα πρόσβασης σε χρηματοοικονομικές γνώσεις και συμβουλευτικές υπηρεσίες, την προώθηση της κατάλληλης χρήσης ψηφιακών χρηματοοικονομικών μέσων.
- - Τέλος, όσον αφορά τη χρήση ενός εικονικού δωματίου απόδρασης ως εκπαιδευτικό εργαλείο, οι εμπειρογνώμονες εξέφρασαν θετική ανταπόκριση και αναγνώρισαν τις δυνατότητες αυτής της καινοτόμου προσέγγισης για την ενίσχυση του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού μεταξύ ενηλίκων από αγροτικές ή απομακρυσμένες περιοχές. Πρότειναν διάφορες ψηφιακές προσεγγίσεις, όπως εφαρμογές για κινητά τηλέφωνα, διαδικτυακή εκπαίδευση, βίντεο στο YouTube, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παιχνιδοποίηση και εικονική πραγματικότητα. Οι εμπειρογνώμονες εξέφρασαν την άποψη ότι η εκπαιδευτική παιχνιδοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των Virtual Escape Rooms, θα μπορούσε να βοηθήσει και να ενθαρρύνει τους ενήλικες να αυξήσουν τις οικονομικές γνώσεις και να βελτιώσουν τις οικονομικές δεξιότητες. Οι ίδιοι τόνισαν επίσης τη σημασία της χρήσης ψηφιακών προσεγγίσεων, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα, καθώς ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι αποκτούν πρόσβαση σε ψηφιακά εργαλεία. Τέλος, είναι αναμενόμενο ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν οφέλη και από την μάθηση πρόσωπο με πρόσωπο.

Συμπερασματικά, η έρευνα πεδίου που διεξήχθη σχετικά με τις ανάγκες και τις προκλήσεις του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού των ενηλίκων με χαμηλό χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό από αγροτικές περιοχές απέδωσε πολύτιμες γνώσεις. Οι εμπειρογνώμονες κατέληξαν στο ότι η εκπαιδευτική παιχνιδοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης ενός εικονικού δωματίου διαφυγής, θα μπορούσε να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην παρακίνηση και ενθάρρυνση των ενηλίκων να αυξήσουν τις οικονομικές τους γνώσεις και να βελτιώσουν τις οικονομικές τους δεξιότητες. Κάνοντας τη μαθησιακή εμπειρία διαδραστική, καθηλωτική και ευχάριστη, τα άτομα είναι πιο πιθανό να συμμετάσχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία και να διατηρήσουν τις πληροφορίες που αποκτούν. Τα ευρήματα που προέκυψαν από την έρευνα έριξαν φως στους συγκεκριμένους τομείς όπου οι ενήλικες στις αγροτικές περιοχές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση και τη διαχείριση των οικονομικών τους. Οι γνώσεις αυτές θα συμβάλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη προσαρμοσμένου εκπαιδευτικού περιεχομένου που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί. Το Virtual Escape Room θα αξιοποιήσει τεχνικές εκπαιδευτικής παιχνιδοποίησης για να ενισχύσει τις ικανότητες οικονομικού αλφαριθμητισμού των ενηλίκων με χαμηλό οικονομικό αλφαριθμητισμό. Εμπλέκοντας τους συμμετέχοντες σε ένα διασκεδαστικό και απαιτητικό περιβάλλον, το Escape Room θα παρέχει πρακτικά σενάρια και αρκετές ευκαιρίες επίλυσης προβλημάτων που θα ενθαρρύνουν την ενεργό μάθηση και την ανάπτυξη των συγκεκριμένων δεξιοτήτων.